

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 an . . . Lei 300
Pentru 6 luni . . . Lei 150

Cuvinte pentru buna rânduială în Biserică

Sub titlul acesta, așa de general, ar încăpe foarte multe de zis și de scris, din dată ce experiem zilnic, că sfânta Biserică, deși așezământ divin după originea sa, totuși, existând în lume, ea se resimte d'atâtea și-atâteaori de omenscul din noi, slugitorii ei, ca și din massa covârșitoare numerică a credincioșilor mireni.

Acum zece ani și ceva — când n'aveam vr'o legătură mai de aproape cu acest organ oficial de publicitate — în prag de penultima alegere de episcop la Arad, ni se oferea îndeobște un prilej de examinarea situației generale a eparhiei și de gânduri: cam ce-ar fi fost de pregătit și de făcut pentru refacerea unor stări de lucruri, la cari erau de vină, între altele, și împrejurări pricinuite de unele consecințe ale războiului mondial: degenerarea morală a conștiinței de datorie și goana nebună după satisfacerea intereselor lăaturalnice.

Atunci, am crezut de bine să fixăm într'un articol din acest organ¹⁾ — în vederea celui ce avea să fie ales episcop al Aradului și nu l'știam încă — o serie de gânduri și probleme, mult puțin de-un caracter spiritualizant, pe cari le tratase — fără a le fi pus cineva și în lucrare — o conferință²⁾ a consilierilor eparhiali și a protopopilor, întruniți la sfat, în 1906.

În articolul introductiv scriam astfel:

„Programa restaurării s'a indicat. Ea trebuie numai revizuită și completată.

„Iată rostul fiitorului Episcop al Aradului! Să fie omul care, prin a se învinge pe sine însuși și obstacolele ce i s'ar ivi în cale, să ducă 'nainte, *sistematic*, cu devotament și cu deplină conștiință, *misiunea de restaurare a Su-*

fletelor întâi de toate. A sufletelor mai întâi, și-atunci dela sine se vor adăoga și celelalte îmbunătățiri în ordinea materială a lucrurilor: administrația și averea eparhiei“.

Sublinierile în acest citat le făcusem încă atunci.

Ele și au rostul și actualitatea și azi, fără îndoială. Temeinicia afirmațiunii acesteia fost verificată, uneori în chip dureros, de înseși ultimele noastre Adunări eparhiale, cari au putut să constate nu numai necesitatea unei activități mai largi sub raporturile duhovnicești, ci și lipsuri de ordin administrativ și gospodăresc, în viața eparhiei.

Și-atunci, firește, îngrijorările nutrite, ca și măsurile luate de recenta Adunare eparhială, își aveau temeiul lor real, prin care suntem puși, acum din nou, în fața întrebării — de conștiință mai întâi, și debună rânduială în Biserică: — *Ce, anume, este de făcut?*

Punctele inițiale ale refacerii buneirânduiei bisericești, ce o dorim, le-a fixat însași Adunarea eparhială recentă, cum spuneam în articolul precedent,¹⁾ creind măsuri de fortificarea conștiinței slugitorilor bisericești și de inactivarea unui control cât mai intensiv, care să se întindă în întreagă eparhia.

Firește, — în opera de restaurare ce trebuie urmată, nu se va abandona comandamentul esențial, care — într'o administrație bisericească mai ales — este *grija de suflete* și, concomitent, și ca ordinea și disciplina bisericească să fie desăvârșite, pe deasupra oricăror considerații efemere și vinovății omenești, cari își vădesc „urâciunea pustiirii“, în Biserică mai mult decât în oricare organism din lume.

Semnele începutului de bine, — din latu-

¹⁾ No. 16 din 1925, cu titlul „Program vechiu — Cărmăciu nou“.

²⁾ No. 28, 30, 31, 33, 35, 36, 38 din 1925, sub titlul „Conferința eparhială din Martie 1906“.

¹⁾ No. 19.

rea îngrijirilor duhovnicești, în special grija de educația și formarea clerului tinăr într'un spirit nou, de curăție și devotament pentru misiunea sfântă, s'au făcut văzute, prin speciala grije de studenții în Teologie, din partea P. Sf. Sale: prin ajutoare de întreținere dela eparhie și de îmbrăcăminte clericală, acordată din caseta Sa proprie. Acesta e numai începutul, căruia să i se adăogă un învățământ teologic cât mai la nivel, dar și mai mult o disciplină îmbunătățită, în folosul duhovnicesc și al acelor cari, ei înșiși, trebuie să se obișnuiască, încă din seminar, să gândească și să calce a preot. Acest cuvânt îl spune acel cineva care, din scaunul mărturisirii chiar, a avut prilej să resimtă lipsuri, dar și anumite avânturi înăbușite, cărora trebuie să le deie aripi o cât mai sistematică grije de formarea conștiinței preoțești încă din pepiniera eparhială a Clerului nostru. Și nici nu mă îndoiesc, o clipă măcar, că nu se vor găsi în scurtă vreme chiar, măsurile de desăvârșire și în această privință.

O restaurare trebuie să pornească mai întâi — o repetăm și aci — dela grija de suflete, în special pentru ceice vor avea, ca mâne, misiunea de a intra, cu devotament apostolic, în slujba refacerii sufletești deobște, așa de necesară și imperioasă.

Firește, nu vor putea sa rămână nepuse în lucrare nici măsurile de ordine, necesare și ele pentru a înlătura neajunsuri curente, — în domeniul vieții administrative și disciplinare deopotrivă.

Foiță

Inceputurile publicisticii bisericești dela Arad

de Dr. Gh. Ciuhandu

(Continuare).

Românii uniți din Ardeal, — fie prin inspirațiile personale de ordin superior, ca în cazul lui Dr. Grigorie Silași, profesor universitar mai apoi, ori în cazul lui Iustin Popfiu, un preot distins al bisericii unite, aceștia răbesc să publice două reviste: „Sionulu Românesc” al lui Silași între 1865 - 7 în Viena, restrângându-se „aproape exclusiv la știința teologică”, cu imitații după romano-catolici (Ghibu; 52—3); apoi „Amvonul” lui Popfiu, în 1878, la Pesta, cuprinzând aproape numai predici cu cusur de limbă și cu altul de dogmă, primind infailibilitatea proaspăt decretată, a Papei (Ghibu: 57 - 8). Dar nici una, nici alta, nu avură durată lungă, deoarece și lor le lipsea mediul cultural necesar, ca la ortodocși. Intre aceste două publicații bisericești, se ivi, sterilă ca oricare monitor oficial, la 1868, „Foaița Administrativă” a mitropoliei unte din Blaj.

La atâta se reduc, până la anul 1869, inceputurile publicisticii bisericești la Români.

Le cere interesul sfintei Biserici; le cere prestigiul nostru, al tuturor câți suntem puși în slujba Ei; le cere binele obștesc, superior, ca sfânta Biserică să se afirme în lume — ca ceea ce trebuie să fie — un organism, deplin corăspunzător misiunii sale, rânduită de Dumnezeuescul ei Intemeietor.

Și încă un motiv: Se cere imperios, ca Biserica să se smulgă, înălțându-se cât mai sus, din obișnuințele vinovate ale lumii, făcându-se pildă bună lumii înrăutățite de astăzi.

Porunca Mântuitorului, dată Apostolilor Săi: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând ei faptele voastre cele bune, să preamărească pre Tatăl vostru cel din Ceriuri” — nu are numai un sens individual, ci și și *unul colectiv, privind Așezământul sfintei Biserici.*

Nici când, poate n'a fost mai actuală această misiune socială — de organ sfinților și de pede pedagog în lume — a Bisericii noastre, ca tocmai în zilele noastre!

Credem, că rostim nu numai un adevăr, ci și o necesitate, de care trebuie să ne pătrundem, adânc și statornic, și să tragem toate concluziile, în locul prim tocmai noi ceice suntem puși în slujbe, de altar și de administrație, ale unei Biserici ce trece prin grele neajunsuri, legate de „pământescul” din noi, ca și de ispitele și dificultățile ce ne vin din lume.

În asemenea împrejurări, după atâtea încercări, în parte eșuate, iar în altă parte lipsite de concepții mai largi și de temeuri mai solide, apare în Febr. 1869 revista „Speranța” dela Arad Ea își zicea „unica și prima foaie literară-bisericească a românilor ortodocși din Ungaria și Ardeal”. Deși numai studenții inițiatorii ei, revista aceasta își iea ca deviză „progresul”, cultura morală-religioasă și ridicarea clerului la poziția și demnitatea ce-i compete în organismul bisericii noastre naționale”. În sfârșit era un program bine fixat, larg și cuprinzător, din laturea duhovnicească. În laturea națională, evident nici aceea nu se neglija: din contră o subliniază.

În acest chip Aradul, prin inițiativa acestor studenți în teologia ortodoxă, cari în râvna lor națională nici nu-și afișau, ca alții, caracterul confesional, trece pe dinaintea orașului Cernăuți care d'abia la 1880 își înființează, și atunci numai ca „monitor oficial”, „Foaița ordinăciunilor” eparhiale¹⁾.

Din cele de până aci se vede limpede, că Aradul are titlul la o legitimă mândrie: pentru că prin inițiativa și munca studenților săi în teologie, s'a încadrat de timpuriu în năzuințele vremii pentru creierea publicisticii bisericești, care la Arad a format și început de activitate publicistică în general.

¹⁾ D'abia la 1882 se înființă revista științifică-bisericească „Candela”, dupăcum și în Ardeal târziu după apariția „Telegrafului Român”, care nu'era numai un monitor oficial, apare „Revista teologică” dela Sibiu (1907).

De ziua urcării Regelui Carol II pe tron (8 Iunie)

Într'un roman social se istorisește uriașa încordare a mai multor mii de oameni pentru îndiguirea unui râu. Apele veneau tot mai mari, dar munca era isprăvită, primăjdia părea înlăturată. Inginerul care condusesse lucrările zile de rândul fără să odihnească, a putut să-și ia în sfârșit odihna meritată. Miile de oameni cari munciseră, au plecat la ale lor. Toată regiunea era liniștită, că digul ridicat e tare. O mână criminală însă taie digul și apele lărgesc tăietura și năvălesc ducând cu ele sămănături și așezări omenesti.

„Inima regelui — zice înțeleptul rege Solomon — este ca un râu de apă în mâna Domnului, pe care-l îndreaptă încotro vrea“.

Ca un tată care-și trăește viața pentru familie și nu e al său ci al familiei, regele trăește pentru țară și nu e al său, ci al țării, și mai mult decât un tată poartă pe umeri răspunderea în fața istoriei și înaintea lui Dumnezeu.

Un tată găsește imbold pentru truda sa în iubirea ce i-o poartă familia și chează fericirii în familie o dată iubirea solidară față de el și iubirea reciprocă a copiilor.

Dar unde să găsească regele imbold pentru atâta purtare de grije, dacă nu în iubirea solidară a tuturor cetățenilor săi și unde să aibă chează fericirii din țară, dacă nu în iubirea reciprocă a cetățenilor?

După rânduiala dumnezeiască și după cea omenescă, precum e cuprinsă în constituțiunea țării, regele nostru este așezat între Dumnezeu și între noi. Și atunci e așa de întemeiată vorba unei femei foarte evlavioase, care spunea: noi pentru rege trebuie să ne rugăm; trebuie să cerem ajutorul și mila lui Dumnezeu pentru rege. Rugându-ne pentru rege, al nostru bine îl dorim. Cine-și iubește țara se roaga pentru domnitorul ei. Porunca bisericască doar zice: Să ne rugăm pentru cei ce sunt în stăpânire.

Gândiți-vă azi de ziua urcării Regelui nostru pe tron, ce tainică putere e în această rugăciune, ce duhovnicească frământătură e pentru sufletele noastre. În ea se cuprinde: 1, iubirea țării de Rege, 2, conștiința sau cel puțin subconștientul că toți cetățenii suntem frați în marea familie a patriei, 3, conștiința că fericirea Regelui se confundă cu fericirea țării și 4, mai presus de toate că inima și viața Regelui e ca un râu în mâna Domnului, pe care-l mână unde vrea, dar ale cărui ape pot fi îndiguite cu iubirea noastră solidară.

Și bucuria poate să fie un fel de chiag sufleteșc pentru solidaritate. Durerea mai mult. Cu toată bucuria zilei de azi pentru sărbătoarea nașterii Regelui nostru, nu putem uita durerea, căci tocmai odioasă și mișelească faptă, care a stins mai anii trecuți viața unui cap încoronat atât de nobil și a unui diplomat atât de luminat, ne dau să înțelegem, câte mâni criminale sunt gata să rupă digul râului, ale cărui ape sunt în mâna Domnului.

Solidari în bucurie și solidarizați prin durere, să formăm un dig de apărare pentru Domnitorul țării noastre și să rugăm pe Împăratul împăraților, să-i dăruiască viață îndelungată și o tot mai mare bucurie de înțelepciunea sfinților, de vitejia ostașilor și de iubirea tuturor cetățenilor.

La Ziua Înălțării Domnului

— Meditație —

de Pr. Andrei Cuznețov.

Gândul de astăzi al creștinului adevărat ar trebui să fie concentrat asupra evenimentului, — minunat și nediscutabil pentru el, — al Înălțării Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos la Cer. Parcă aud dorirea sufletului creștinesc ales, ca după moarte să ajungă și el acolo unde s'a înălțat Creatorul său.

E drept, că și fiecare dintre noi ar răspunde: Și

Revista „Speranța“ a teologilor dela Arad

Să vedem acum, ceva mai deaproape, rosturile acestei reviste, în legătură cu programul ce și l fixase și cu viața românească și bisericească a vremii.

„Speranța“ apare ca „organul societății de lectură a teologilor români din Arad“, sub auspiciile superiorității școlastice, de două ori pe lună. Ea stătea sub redacțiunea colegială a teologilor Constantin (Constanțiu) Gurban, Ioan Beșan, Iustinian Cernețiu și Georgiu Morariu. Iar însăși societatea de lectură fu înființată cu un an mai înainte (1868), când se ținuse întâiul congres național-bisericesc la Sibiu, care întocmi organizația bisericească a mitropoliei ardeleni, prin Statutul organic.

Așa se vede, studențimea teologică dela Arad simțea, că are și ea ceva de spus, dar mai ales de făcut, în acea vreme de nouă orânduire a vieții bisericești și românești. De aceea dânsa se integrează în spiritul vremii, prin creierea unui organ de publicitate, devenit și organ „oficial“ sau monitor al eparhiei și prin cuvinte de îndrăzneală, cari le făceau cinstite și rămân pilduitoare pentru mai târziu, când organele „eparhiale“ adoptă atitudini „ierarhice“ și „politice“ deopotrivă, mult mai docile.

Pentru a ne face o idee despre prestațiile studențești de atunci, și ale altor condeie, cari se alăturară acestor tineri svâcniri, trebuie să aruncăm o privire peste chestiunile tratate în coloanele „Speranței“. În cele dintâi două numere chiar, se ocupă, din punct de vedere românesc, de două legi de stat, cu privire la reciprocitatea confesiunilor și la legea de naționalități. De sine înțeles, chestiunile covârșitoare erau cele privitoare la problemele bisericești și culturale, cum era și chestia școalelor confesionale jignite de legiuirea ungurească: legea 38 dela 1868, din care pricină coloanele „Speranței“ înselează și un protest al congresului național bisericesc dela Sibiu, împotriva politicii școlare a statului ungar.

Alături de chestiuni bisericești-culturale și chiar economice, surprindem și chestiuni de gramatică și filologie. Se gândeau teologii noștri de atunci și la strângerea, timidă deocamdată, a rândurilor lor între olaltă. Ei publică așa numitele „Actele întâțirii“ lor, adecă răspunsurile celorlalte societăți studențești teologice, dela Sibiu, Caransebeș și chiar Cernăuți, cu chiar se schimbau reciproc procesele verbale ale ședințelor lor, spre a se infoma unii dela alții. În sufletul lor mijea idela unei uniuni studențești, rezervată zilelor de apoi s'o vadă realizându-se.

Pot să remarc și încă foarte bucuros și cu bun temei, un vădit interes și pentru problema istoriografiei românești și

noi dorim Impărăția Cerului, la care s'a înălțat Mântuitorul tuturor.

Dar privind realitatea în toată goliciunea ei vom vedea, că cine ce dorește, la aceea se și *gândește*. Totodată aceeaș realitate ne spune: Cât de puțin ne gândim la cer.

Cine ce dorește, despre aceia și *vorbește*; iar noi când și cum vorbim despre Cer?

Cine ce dorește, pentru ajungerea aceluiaș scop *se trudește și muncește*; iar noi, cum ne trudim și cum muncim pentru Cer?

Cine ce dorește, pentru aceia și *se roagă lui Dumnezeu*; iar noi, cu adevărat, în ce măsură rugăm pe Atotmilostivul pentru Cer, adică să dobândim Impărăția Cerului? Și astăzi oare, pentru Impărăția Cerului mergem la Sf. Biserică? Ah, dragii mei, din viața noastră de loc nu se vede — sau prea puțin, — că noi cu adevărat și din tot sufletul dorim să fim moșteni și cetățeni ai Impărăției Cerului.

Intru adevăr, ce dorim noi? Unde dorim să ajungem după moartea noastră?

În viața viitoare ne așteaptă două locuri: Lumina Cerului și întunericul iadului — Impărăția Cerului, cu dulceața fericirii ei, și focul cel vecinic, cu muncile lui.

Deci cine nu se ridică după moartea sa până la cer, acela este în primejdie să se coboare până la iad. De sigur, nici un suflet creștinesc nu dorește să ajungă acolo, unde e scâsnirea diavolilor. Dumnezeu să ne păzească de a ajungem în locul pregătit diavolul și ingerilor săi. Și atunci, ce dorim noi? Pentru ce muncim și ne necăjim?

Nu putem, omenește, să dăm un răspuns precis. Dar, un lucru trebuie totuși, să l mărturisim, că viața noastră puțin seamănă cu viața ființelor înțelegătoare,

bisericești, cum a fost seria de trei numere, în cari a fost reproducă biografia mitropolitului nostru Sava Brancovici, după istoricii sârbești, necunoscuți nouă până atunci.

În două rânduri se ocupă „Speranța” în același prim an și de o problemă curentă de pe atunci, a Românilor Maramureșeni uniți, cari se îndreaptă către mitropolitul Șaguna, pentru a-i primi în ortodoxie, ca astfel să scape de urgia episcopului rutean unit dela Muncaciui. Cei ce sollicitau această primire la ortodoxie erau, între alții, Ioan Tiple, jude cercual și Vasilie Manu, jurat comunal.

Dar „teologii” noștri cari își ziceau numai „români”, mai aruncau privirea și peste frontiera de atunci a Carpaților. Astfel, în nr. 10 al revistei, se scrie pe două pagini despre un prânz, pe care-l dăduse principele Carol de atunci, în toamna anului 1868. Făceau deci și puținică politică, deși revista lor nu era politică și nu depusese obișnuita cautiune politică.

Vom reproduce această notă de atunci: „În luna noemvrie a. tr. (1868), Carol Principele României, și-a compus un ministeriu nou. Brătianu a declarat că, deși ar fi mare diferența în principii, e gata a-l sprijini din patriotism și din alipire către principele domnitor Carol, voind a da spresione bucuriei escate din împăcarea partidelor, a aranjat o petrecere, la care a invitat pe miniștrii vechi și noi. „Impărtășim aci — zice „Speranța” — notările unui martore ocular. În mij-

și cu atât mai puțin cu viața urmașilor lui Hristos. Sau putem doară să fim considerați urmași ai Lui, noi cei ce nu ne dăm nici o osteneală să ajungem acolo, unde este Domnul și Dumnezeu nostru? Oare, putem să fim considerați ființe pe deplin înțelegătoare, dacă nu medităm și nu râvnim s'ajungem și la Domnul nostru, în ceruri, unde, cum ni-o spune și sf. apostol Pavel, că este cetățenia noastră? „Că petrecerea noastră în ceruri este; de unde și spre Mântuitorul așteptăm, pre Domnul nostru Isus Hristos” (Ep. c. Filipeni: III. 20)

Doamne fără ajutorul Tău cel înalt, nu numai că nu putem să ajungem la cetățenia noastră cerească, ja petrecerea noastră în Ceruri; dar nu suntem în stare nici măcar să gândim, nici să dorim mântuirea noastră.

Deaceia, Ție, iisuse Hristoase cel ce Te-ai înălțat la Cer, i-Ți aducem rugăciunile noastre fierbinți. Luminează-ne cu darul Tău, pentrucă noi nu știm ce facem; nu știm ce dorim; dorim și nu putem; putem și nu vrem. Ajută-ne și ne miluește, îndreptându-ne spre cetățenia noastră cea întru împărăția Ta. Amin.

Despre ce să predicăm?

La Înălțarea Domnului (10 Iunie). Hristos Mântuitorul a avut, după sfânta sa Înviere, un trup duhovnicesc. Astfel a înviat și a ieșit din mormânt, fără să ridice piatra, fără să rupă pecețile, fără să fie văzut de soldați. A intrat la Apostoli ușile fiind încuiate. Luca și Cleopa nu l-au cunoscut, iar în clipa când li se făcu cunoscut, s'a făcut nevăzut. Mariei Magdalenei se părea că vede pe grădinarul, apostolii uneori și teau la indoială, altădată li se părea că văd duh. Toate acestea pentrucă avea trup duhovnicesc. Arătările Domnului după înviere sunt tot atâtăa minuni, căci trupul duhovnicesc, nevăzut, trebuia să se facă văzut. Prin

locul salei stătea Dem. Ghica, noul ministru președinte, con-versând cu antecesorul său Brătianu. Brătianu în exterior, e plăcut, așa zicând atrăgător: — nimenea nu ar presupune că acest bărbat de însușități modeste, amicale și nobile, să fie conducătorul democrației celei mai liberale, în contra căruia mai toate cabinetele s'au fost înveșunat. Amicul său Constantin Rosetti, redactorul ziarului mai poporal, în exteriorul său nu lasă nici o observare, ce ar presupune un democrat roșu în înțelesul conceptelor noastre. În jurul acestor trei persoane descrise se învâartesc foștii miniștri. Apoi Carol, principele cu cea mai mare afabilitate cuprinde pe toți cei prezenți și fieștecăruiă știe spune ceva plăcut..“

Iată, nota, așa de românească — pe lângă laturea religioasă și bisericască a problemelor, cari preocupau pe tinerii noștri teologi de acum șase decenii și mai bine.

Și totuși nu le fu sortit să poată continua revista în anul următor. D'abia că obținură numai 106 abonați, cu câte 4 florinți de abonat. Astfel, sistrară apariția revistei cu începearea anului 1870, pentru o durată de un an, până nu le eși în cale cetățeanul arădan Gheorghe Dogariu, asesor consistorial, care le dăruie zece acțiuni dela banca „Transilvania“.

(Va urma)

mâncarea din pește și din miere, minunea s'a dublat. La învierea cea de obște și noi vom avea astfel de trupuri duhovnicești, nevăzute, cari nu vor avea trebuință de mâncare, sau băutură. Hristos cu trupul său duhovnicesc s'a înălțat la cer. Să ne întrebăm însă ce va fi cu noi: înălța-ne-vom sau ne vom umili după ce vom învia și vom avea trupuri duhovnicești. Domnul a fost înconjurat de îngeri la înălțare. Ingeri buni, sau duhuri rele ne vor înconjura pe noi?

Trupul Domnului, deși duhovnicesc, este același cu trupul născut din Precurata Fecioara Maria. S'a înălțat cu trupul său omenească și cu îndoita sa fire: dumnezească și omenească. E mare înălțarea sufletească să știi că cineva din neamul tău a ajuns la o cinste deosebită, de exemplu ministru sau episcop. Dacă ai avea pe cineva, un frate al tău, pe tron împărătesc înălțat, bucuria ți-ar fi și mai mare. Toate acestea însă sunt pământești. Noi trebuie să știm că Hristos Mântuitorul este fratele nostru cel mai bun (Galateni 4,7; 3,29; Romani 8, 16—17.); Că acest frate al nostru s'a sufl pe tron de Heruvimi, la cer și e așa de mare cinstea Lui, că acolo șede deadreapta Tatălui. Dacă suntem frați cu Domnul, suntem și împreună moștenitori. Ce facem noi, ca să intrăm în moștenirea aceasta?

2. În *Dumneca Sfinților Părinți* (15 Iunie) prăznuim întâiul sinod ecumenic și pe sfinții Ierarhi adunați în Sinod la Niceia, anul 325, în număr de 318. (Sinaxarul, iar mai pe larg istoria bisericească, dă marele eveniment). Aci s'au întocmit cele dintâi șapte articole ale crezului, pe care-l mărturisim înlocmai și după o mie și atâția ani și-l vom mărturisi din neam în neam până la sfârșitul veacurilor. Câte rânduri de oameni au mărturisit credința dealungul vremii. Miliarde de suflete o mărturisesc în ceruri, când noi o mărturisim pe pământ: „Cred într'unul Dumnezeu“... Slăvit cor și fericit cel ce ia parte în corul de miliarde mărturisind dreapta credință.

Numărul 318 al Sfinților Părinți adunați la Niceia, se găsește și în Vechiul Testament (Facerea cap. 14) Avraam cu 318 slujitori ai săi a învins pe Hodologomor și a scăpat pe Lot din robie. Avraam este tatăl duhovnicesc al celor ce mărturisesc dreapta credință. Lot închipuie pe cel căzut în rățăcire. Hodologomor pe Arie și pe toți predicătorii mincinoși, cari vânează sufletele. Cei 318 slujitori ai lui Avraam pe cei 318 slujitori ai lui Hristos, adunați la întâiul sobor a toată lumea, precum și pe toți ierarhii cari apără dreapta credință. E trebuința sufletelor noastre, să stăm pe piatra mărturisirii dreptei credințe, să ne ferim de cei ce vânează să ne ducă în rățăcire și spre pierzare. E trebuința arzătoare a sufletelor noastre, de a face parte din corul miliardelor ce cântă: „Cred într'unul Dumnezeu“.

Decisiunea Ministerului Cultelor și Artelor în chestia sectelor

Noi, ministru secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Artelor,

Având în vedere dispozițiunile art. 5 și 22 din Constituție și art. 1 și 24 din legea pentru regimul al cultelor, Decidem:

CAPITOLUL I.

Asociații religioase interzise

Art. I. Sunt cu desăvârșire interzise, sub sancțiunea pedepselor prevăzute în codul penal, acele asociațiuni religioa-

se care propagă doctrine de natură a aduce atingere legilor de organizare ale Statului și instituțiilor sale și care prin practicile lor rituale contravin bunelor moravuri și ordinii publice.

Asociațiunile religioase identificate până azi și a căror existență, creare sau funcționare este cu totul întezisă, sunt: Asociațiile mileniste (Asociația internațională a studenților în Biblie, Martorii lui Dumnezeu Jehova, Societatea de Biblii și Tratatate), Penticostaliștii, Biserica lui Dumnezeu Apostolică, Pocăiții, Nazarenii, Adventiștii reformiști, Secerătorii, Hliștii, Inochentiștii, Stiliștii.

Organele administrative și polițienești vor închide casele de rugăciuni ale acestora și vor trimite la urma lor pe toți aceia care se vor întruni în orice loc, spre a mărturisi doctrina și a practica ritul religios al unor astfel de asociații religioase interzise. Vor opri orice propagandă de prozelitism religios, fie că această propagandă se face verbal, fie că se face în scris prin răspândirea de broșuri, reviste, etc., de către colportori, membri ai acelor asociații religioase interzise.

Vor confiscă acest fel de scrieri și vor trimite pe colportori la urma lor.

Broșurile confiscate se vor trimite deodată cu actele încheiate Ministerului de Interne, iar acesta le va înainta Ministerului Cultelor și Artelor.

Pentru cei ce nu se vor supune la aceste măsuri administrative sau polițienești, vor dresa acte de dare în judecată, ca turburători ai ordinii publice și contravenienți la legile pentru apărarea și liniștea Statului.

Se va interzice orice activitate tipografică și societăților civile sau comerciale, care tipăresc broșuri sau lucrări cu conținut religios interzis, pentru uzul sectelor, iar scrierile se vor confiscă.

CAPITOLUL II.

Recunoșterea asociațiilor religioase

Art. II. Nicio asociație (grupare) religioasă nu va putea să funcționeze, adică membrii ei nu vor putea mărturisi în public o doctrină și nu vor putea exercita un cult public, dacă nu va obține în prealabil în acest scop o recunoaștere și o autorizație din partea Ministerului Cultelor și Artelor, dată în condițiile deciziei de față.

Celor ce vor contraveni acestei dispoziții li se aplică măsurile prevăzute în art. 1, alin. 3, din prezenta decizie.

Art. III. Pentru obținerea recunoașterii unei asociații religioase, se cere ca un număr de cel puțin 100 membri bărbați cetățeni români, majori, capi de familie, dovedind oficial că nu mai aparțin nici unui cult, care se bucură de exercițiul tuturor drepturilor civile și politice, să înainteze ministerului un memoriu, cu expunerea doctrinei religioase și a practicilor rituale, precum și principiile unui statut de organizare al unei adunări locale a acestei asociații. Cererea pentru recunoașterea asociației religioase va cuprinde semnături legalizate de autoritatea legală și va fi însoțită de acte oficiale care să confirme calitățile cerute prin acest articol.

Acest număr minim de cetățeni se pot întruni în prealabil conform legilor pentru întruniri publice, spre a discuta memoriul de credință și de practici rituale și a fixa principiile de organizare ale unei comunități locale.

CAPITOLUL III.

Asociațiile religioase recunoscute anterior

Art. IV. Organizațiile locale ale asociațiilor religioase recunoscute de Ministerul Cultelor și Artelor prin deciziile anterioare, adică adventiștii de ziua 7-a și Creștinii după Evanghelie, vor putea continua activitatea lor, cu condiție ca în termen de șase luni dela publicarea în Monitorul Oficial a acestei decizii, să fie conformat întru totul dispozițiilor de față.

În primele luni ale intervalului de timp menționat în alineatul precedent, organizațiile actuale locale, recunoscute de Ministerul Cultelor și Artelor, vor înainta acestui minister statutul lor de organizare locală cu toate datele prevăzute în prezenta decizie, pentru reînnoirea autorizației de funcționare.

Adunările locale care nu se vor supune acestor dispoziții și acelea care nu vor obține reînnoirea autorizației de funcționare vor fi oprite de a funcționa, casele lor de rugăciuni vor fi închise iar membrilor lor li se vor aplica măsurile dela art. 1 din această decizie.

Art. V. Bapțiștii din Vechiul Regat, din Basarabia și Bucovina, până la unificarea regimului baptist prin lege, pe întreaga țară, se vor spune prevederilor acestei decizii.

Bapțiștii din aceste teritorii, care aveau organizații la punerea în aplicare a legii pentru regimul general al cultelor, înscrise în registrul persoanelor juridice, își vor putea menține aceste organizații, cu condiția de a-și pune statutele lor în concordanță cu dispozițiile acestei decizii, a le trimite Ministerului Cultelor și Artelor și a obține dela acest minister reînnoirea autorizației pentru funcționare.

Pentru îndeplinirea acestor formalități se acordă un termen de șase luni.

Art. VI. Comunitatea baptistă, prevăzută de art. 53 din legea pentru regimul general al Cultelor, își menține dreptul de a se organiza în teritoriile județelor menționate în cererea sa, înregistrată sub Nr. 52.530 din 1927, cu condiția de a-și pune în concordanță statutul aprobat prin jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 2.680 din 21 Noembrie 1927, cu dispozițiile legii pentru regimul general al cultelor și ale deciziei de față și a-l înainta Ministerului Cultelor și Artelor pentru o nouă aprobare.

Ceialți bapțiști din celelalte județe ale Transilvaniei se vor putea organiza în comunități, fie pe temeiul statutului prevăzut de art. 53 din legea cultelor, pus de acord cu această lege și decizie, fie pe temeiul dispozițiilor din această decizie.

Toate organizațiile locale baptiste din Transilvania și județele vecine, recunoscute și autorizate pe baza unui statut aprobat de minister, vor trebui să obțină o nouă aprobare a statutelor lor de organizare, în termen de șase luni dela publicarea prezentei decizii în Monitorul Oficial, în termenul și cu îndeplinirea condițiilor din art. 3 al acestei decizii.

Art. VII. Predicatorii asociațiilor religioase recunoscute de minister, care au obținut numai autorizații personale, provizorii, vor trebui să ceară reînnoirea autorizației în condițiile art. VIII din această decizie.

(Va urma)

Cronică

Serbarea Școlară din luna trecută (31 Mai), ținută la Palatul cultural, pentru premiarea studenților distinși la studiul religiei și la conduită, este a doua în această serie, la serbare de acest fel — cea dintâi la Arad — după dorința și indicațiile P. Sf. Sale. De data aceasta, elevii ortodocși-români ai tuturor școlilor secundare din loc au fost concentrați, fiind de față și unii membri ai colegiilor profesoriale respective (puteau fi și mai mulți) Festivalul s'a început cu cântarea în comun, de toți cei prezenți, a rugăciunii „Tatăl Nostru”, după care, părintele consilier eparhial Dr. Gh. Ciuhandă, încredințat de P. Sf. Sa, a ținut tineretului o cuvântare, despre însemnătatea și rostul acestei festivități școlare, în legătură cu „Săptămâna cărții” (în care ne aflăm). A adăugat îndemnuri părintești dela

P. Sf. Sa și exemple de oameni luminați, cari, deși mari învățați, totuși au rămas credincioși. Au fost, și câteva declamații religioase, cari împreună cu alte cântări religioase, au complectat programa, în cadrul cărui s'au distribuit un frumos număr de cărți și cărțițele, procurate împreună, de, Consiliul eparhial și de Societatea ort. a femeilor române din loc. D-na Elena V. Goldiș, presidenta Societății, împreună cu un frumos număr de membre ale Societății ortodoxe și de alte persoane din oraș, au participat la această festivitate.

*

Spovedirea și cuminecarea elevilor de școale secundare — e vorba de cele din Craiova — s'a făcut, în postul Paștilor trecute, în condiții excepționale de avantajoase. După cum aflăm din revista „F. O. R.” (Frăția ort. română) a Asociației elevilor și profesorilor de religie din Craiova, pâr. profesor V. Marghescu a cerut Inspectoratului școlar, pentru ziua de 20 Martie, suspendarea prelegerilor, pentru toate școlile din regiune. Ministerul, înaintea cărui a ajuns chestiunea, a fost de acord astfel, lucrările duhovnicești s'au început din după amiaza zilei premergătoare și au durat și Duminică. Cincimii de suflete tinere, numai dela școlile din Craiova, au trăit, astfel, într-o atmosferă de pietate și reculegere sufletească. Suntem și noi de acord cu „FOR”-ul Craiovean: ca Sf. Sinod să intervină pentruca o zi de aceasta, din postul mare, să fie transformată într-o zi de sărbătoare pe întreaga țară. Noi cei dela aceasta frontieră am solicitat Sfântului Sinod asemenea demersuri încadrând același gând și cu privire la o zi oarecare anuală din postul Nașterii Domnului, deci două prilejuri la an. Chestia ar trebui pusă de toate chiriariile.

Reviste

„Iarși Românism și Ortodoxie”. Așa este intitulat un raspuns, pe care P. C. Sa Pâr. Dr. Dimitrie Stăniloae, rectorul Academiei Teologice din Sibiu, îl dă profesorului universitar, dlui C. Rădulescu-Motru. Problema interesează și pe cetitorii noștri; de aceea dăm aceste câteva note în cauză.

Di C. Rădulescu-Motru publicase în anul trecut, în seria „Biblioteca de Filozofie românească”, studiul intitulat: „Românismul, catehismul unei noi spiritualități”. Cunoșteam și noi cartea, după care Ortodoxia nu face parte dintre factorii cari intră în componența spirituală a Românismului. Cartea dlui C. R.-Motru a stârnit bucurie, și-a și fost comentată la Blaj, împotriva noastră, precum și în rândurile partidului național-țărănesc, cu care e de acord dl C. R.-M. în cele politice.

Părintele D. Stăniloae a făcut afront (în revista „Gândirea”, cum relevasem și noi) părerilor dlui C. R.-M., care acum ține să-și apere credințele în revista politică „Țara de mâne” 1936.

Acum, în „Gândirea” (Nr. pentru Mai), părintele rector face un nou afront și corective dlui C. R.-M., dovedindu-i punctele vulnerabile în concepție, ca și în desfășurarea punctului său de mânecare.

Substanțiala expunere a părintelui rector, care susține punctul de vedere doctrinar creștin și pe cel derivat din tradiția trăită de neamul românesc, nu o putem comprima, spre a o reda. De aceea numai o relevăm aci.

Cetitorul iscusit va înțelege prin deducție, totuși

premisele, din concluziile pe cari le redăm în următoarele:

„Iar când accentuăm elementul ortodox din firea românească, arătăm un motiv în plus pentru necesitatea, ca neamul nostru să rămâna pe linia ortodoxă, dacă vrea să nu decadă din românism și în general dintr'o situație superioară în una inferioară. Aceasta ar fi nu numai o decădere în ordinea actuală, ci și o păcătuire față de Dumnezeu, care n'ar rămânea nepedepsită. Evreii au fost avertizați în mod special de profeți, să nu cadă din religia înaltă a părinților, iar pedeapsa pentru această cădere prin nepriemirea lui Hristos a fost gravă, arătându-se ca o degenerare națională. Popoarele păgâne n'au fost atât de grav pedepsite pentru că n'au primit îndată pe Hristos. La ele nu s'a întâmplat o cădere dela o stare superioară și așadar o decădere.

Alte popoare, cari n'au ajuns la înălțimea spirituală a Ortodoxiei, nu se primejdiesc prea mult dacă nu sunt încă în Ortodoxie. Iar o eventuală primire a Ortodoxiei, nu li ar altera etnicul, pentru că *Ortodoxia este o înălțare pe linia naturii*. Dar o *părăsire a Ortodoxiei, avută timp îndelungat, echivalează cu degenerarea*, care e legată de orice coborâre dintr'o situație spirituală mai înaltă“.

Suntem bucuroși să înregistrăm gândirea adâncă și temeinică în chestie a părintelui rector.

Și încă o vorbă adăogăm: Slavă Domnului, cugetarea filozofică românească are mult mai mulți alți reprezentanți — pozitivisti în spirit ortodox românesc — decât s'avem teamă de criticismul negativist al dlui C. Rădulescu-Motru.

Bibliografie

Dr. Andrei Buzdug: „Doamne miluește-ne, că pierim“; Cuvântări funebrele, cincizeci la număr. Autorul, profesor la Academia teologică ort. din Cluj, uue la întâia lucrare de condeiu. Predicile sale, scrise într'un limbaj simplu și ușor, cu desfășurări limpezi și neforțate au încă o calitate, despre care mărturisește acest volum: ele sunt toate variate, după stările și împrejurările cari pot să provină în viața pastorală, la înmormântări de: băeți, și fete mici; școlari; tineri mire și mireasă, student, plugar, tată; mamă, bătrâni; preot, profesor, învățător, preoteasă, medic și la alte multe stări sociale, ca și la cazuri de deosebite nenorociri. La volumul din chestiune de 203 pagini tipar frumos, au fost consultate și multe izvoare, românești și străine. Prețul Lei: 90.— Cluj. Adăogăm mulțumiri pentru exemplarul trimis personal.

Redacțional

„In jurul unui articol“

— Redacțional —

Părintele canonic I. Georgescu dela Oradea a trimis Prea Sfințitului nostru episcop un bilețel, cerând să admită a se publica în organul nostru un răspuns cu titlul de mai sus, la adresa celor publicate de păr. A. Cuznetov (în No. nostru) cu întâmpinare la ceace publicase păr. canonic în gazeta bucureșteană „Curentul“, despre pravoslavia rusească.

Păr. canonic invocă motivul, că firește, „P. S. Sa nu identifice ortodoxia românească cu pravoslavia rusească.“

De aici, unde mă găsesc și trebuie să decid în calita-

tea de redactor răspunzător, n'am posibilitatea de a mă informa în chestiune cu precisiunea și obiectivitatea dorită. Dacă, pentru moment, nu pot da curs răspunsului părintelui canonic, față de care am și o împotrivire a păr. Cuznetov, care nu și-a spus încă cuvântul din urmă.

De polemie fiind vorba, le vom admite și pe acestea, când le vom găsi în acord cu regula noastră de casă și cu — legea presei, care impune reparații personale celor leșați sub acest raport.

Dar, în această privință, în răspunsul părintelui canonic nu se cuprinde nici un cuvântel. Și atunci problema e simplă și limpede: Ni-se oferă de apărător, prin aceea că vrea să tragă, în organul eparhial al Aradului, un hotărâre despărțitor între „ortodoxia românească“ și „pravoslavia rusească“. Dar, îi mulțumim frumos, și de apărare, ca și de colaborarea oferită.

Noi în cauză,, mai întâi, vom invoca o comparație. În anul 1934 cred, revista „Vestitorul“, organul oficial al episcopiei uniete dela Oradea, mă tratase cu insulte personale din prilejul că anunțasem tipărirea sperativă a lucrării mele: „Episcopii S. Vulcan și Gherasim Raț“. Am cerut atunci foii oficiale „Vestitorul“ retractare ori dovezi, cu cari însă mi-a rămas datoare până azi. Jurisconsultul episcopiei uniete, din ajutorizația episcopului său mi-a scris doar atâta, că solicitarea mea nu întrunește condițiile legii de presă. Academia Română însă, m'a reabilitat, primindu-mi lucrarea; dar și „Vestitorul“, cu toți ai săi, prin tăcerea lor de pește la adresa lucrării pentru care mă insultaseră.

Părintelui canonic nu i-s'a făcut o nedreptate personală. De i-s'ar fi făcut, n'am sta pe gânduri să-i dăm reparație. Dar asta, nici n'o cere. Colaborator ori apologet, însă — cum ar ieși treaba —, nu-l putem primi, decât cu condiții. Fiindcă, ierte-ni-se sinceritatea: Sf. Sa e dintre aceia, al căror reprezentant la probodirea episcopului Roman Ciorogariu, în catedrala Oradea, n'a făcut nici o sfântă cruce, nici măcar atunci, când, la cetirea sfintelor evanghelii, se cânta „Mărire Ție, Doamne, mărire Ție.“

Promite, însă, problema „ortodoxiei“ și a „pravoslaviei“ rămâne și ne vom ocupa de ea, — poate, chiar dând curs răspunsului părintelui canonic. Mai ales, fiindă Sf. Sa are un frumos apel de încheierea răspunsului: să nu zgândărim „mereu rănila trecutului, ci având cât mai dese întâlniri frățești...“

De acord! Dă, Doamne!!

Buzias: 1 Iunie 1937.

Gh. Ciuhandu
redactor

Informațiune

Directorul revistei noastre, I. P. C. Sa Păr. Ico-nom Stavrofor Dr. Gh. Ciuhandu a luat concediu de vară, plecând la 1 Iunie la băile Buzias, spre a se reculege și spre a-și căuta de sănătate. Va rămâne acolo până pe la sfârșitul lunii curente.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei I din comuna Beba veche, județul Timiș-Torontal rămasă vacantă în urma decedării preotului Andrei Blaga, se publică din noă concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“ conform hotărârei Consiliului parohial din Beba veche dela 16 Aprilie 1936 aprobată de Consiliul eparhial No. 3263/936.

Veniturile împreunate cu acest post de paroh sunt următoarele:

1. Una sesiune parohială în extensiunea ei actuală de 40 jug.
2. O grădină extravilană în extensiunea ei de azi.
3. Pentru răscumpărarea birului 4000 (patru mii) lei în numerar.
4. Stolele legale.
5. Salarul preofesc dela Stat, pentru care parohia nu ia nici o răspundere.

Alesul este obligat a plăti regulat toate dările după beneficiul său preofesc, a predica în sf. biserică și a catehiza la școlile din această comună. De locuință se va îngriji cel ales.

Parohia este de clasa I (primă); deci dela concurenți, se cere cvalificațiune de cl. primă rurală.

Cei ce doresc a concura la această parohie se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sf. biserică din Beba veche, pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorie, conform Art. 33 din Regulamentul pentru parohii.

Cererile de concurs cu actele justificatoare, adresate Consiliului parohial din Beba veche, se vor înainta în termenul concursului, oficiului protopopesc ort. rom. Comloșul mare, având fiecare concurent a cere în prealabil autorizația Prea Sfințitului Episcop eparhial, spre a putea concura.

Arad, 21 Ianuarie 1937.

2—3. *Consiliul eparhial ort. rom. Arad.*

No. 3026/937.

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul vacant al Vingei se publică concurs cu termen de 30 zile, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” cu dotațiunea

I. Dela protopopiat

1. Retribuțiunea dela Consiliul eparhial.
2. Birul protopopesc dela fiecare preot din tract și anume 125 kg. grâu în natură.
3. Dotațiunea dela stat conform bugetului general al statului.
4. Spesele cancelariei protopopești stabilite prin bugetul acelei cancelarii.
5. Locuința protopopească.

II. Dela parohia centrală Vinga

1. Sesiunea parohială în estensiunea actuală.
2. Intregirea dotației dela stat, conform legii în vigoare.

3. Stolele legale.

Toate dările și sarcinile publice după sesiunea parohială și după întreaga dotație le va suporta protopopul.

Reflectanții la acest post se avizează, ca în ter-

menul indicat să înainteze subsemnatului Consiliu eparhial recursele lor instruite cu documentele de cvalificațiune, prescrisă în §-ul 53 din Statutul-Organic și prin concluzul congresual No. 111 din 1888 și anume: să dovedească cvalificațiunea cerută reflectanților la parohiile de clasa primă, să producă testimoniu de bacalaureat (maturitate) și să dovedească prin atestat, că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s'au distins pe terenul bisericesc și cultural.

Arad, din ședința plenară a Consiliului eparhial ort. român, ținută în 22 Aprilie 1937.

Consiliul eparhial ort. rom. din Arad.

Eforia Fundațiunii Culturale „Dr. Ioan Mihu”, Sibiu

Nr. 61/937.

Concurs

Pentru ocuparea postului de *ajutor de vințeler* la via Fundațiunii cult. Dr. I. Mihu dela Sărăcsău-Băcăinți, gara Șibot (jud. Hunedoara) se publică concurs.

Dela reflectanți se cere să fie cetățeni români, de religie ortodoxă, cu serviciul militar făcut și să aibă practică de cel puțin trei ani în ale viticulturii și să fie bine priceput în îngrijirea vinurilor și lucrarea viei.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt: locuință în natură, lemne de foc din pădurea Fundațiunii și salar după învoială,

Cel ales va trebui să intre în serviciu la 15 Sept. a c.

Cererile de concurs timbrate cu 8 Lei plus 1 Leu aviație se vor înainta până la 1 Iulie pe adresa: *Fundațiunea culturală „Dr. Ioan Mihu”, Sibiu Strada Mitropoliei Nr. 32.*

La cerere se vor anexa următoarele acte: 1. Extras de botez, 2. Certificat de cetățenie, 3. Certificat despre școlile cercetate, 4. Certificat de serviciu, 5. Certificat de moralitate dela preot, 6. Alte acte recomandatoare.

În cerere se vor arăta condițiunile și pretenziunile de angajare.

Cererile fără acte în regulă nu se vor lua în considerare.

Cuc. preoți sunt rugați a atrage atențiunea celor interesați asupra acestui Concurs.

Sibiu, 12 Maiu 1937.

1—2 *Eforia Fundațiunii cult. Dr. I. Mihu.*

Publicațiune

Pentru construirea unui gard bisericesc în Chelmac se publică licitație ce se va ține în 13 Iunie d. e. ora 4.

Planul și devizul aprobat de V. Consiliu Eparhial cu Nrul 3158/937 precum și condițiunile de licitație se pot vedea zilnic la oficiul parohial.

Vadiu 5% în numerar.

Dat în ședința Cons. parohial ort. rom. din Chelmac ținută la 30 Maiu 1937.

Ioan Jucu,
secretar

Petru Herețiu,
paroh, președinte